

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ
ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ
Держпродспоживслужба

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ
В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

**МИХАЙЛІВСЬКЕ
РАЙОННЕ УПРАВЛІННЯ**

вул. Артезіанська, 8, смт Михайлівка,
Запорізька область, 72002
тел./факс (06132) 2-05-98
E-mail: mihaylivskiy@gudpss-zp.gov.ua
сайт: www.gudpss-zp.gov.ua/
код згідно з ЄДРПОУ 40311343

STATE SERVICE OF UKRAINE
ON FOOD SAFETY
AND CONSUMERS PROTECTION
SSUFSCP

MAIN ADMINISTRATION
OF SSUFSCP
IN ZAPORIZHZHYA REGION

**MIHAYLIVKA DISTRICT
MANAGEMENT**

8, Artesian str., Mihaylivka,
Zaporizhzhya region, 72002
tel./fax (06132) 2-05-98
E-mail: mihaylivskiy@gudpss-zp.gov.ua
WEB: www.gudpss-zp.gov.ua,
код згідно з ЄДРПОУ 40311343

№ _____ від _____ р.

на № _____ від _____ р.

Головам ОТГ
Михайлівського району

Щодо проведення заходів
із запобігання отруєнь бджіл

На виконання доручення Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області від 17.01.2020 №04-13-12/348 та з метою упередження отруєння бджіл внаслідок застосування пестицидів, Михайлівське районне управління Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області направляє Вам **«Пам'ятку для бджолярів та юридичних і фізичних осіб, які застосовують засоби захисту рослин»**, для проведення заходів із запобігання отруєнь бджіл на території Михайлівського району.

Просимо довести зазначену інформацію до відома керівників сільськогосподарських підприємств різних форм власності, які здійснюють свою діяльність на підлеглий вам території.

Про проведену роботу надати інформацію **27.03.2020** року до Михайлівського районного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області на електронну адресу - **mihaylivskiy@gudpss-zp.gov.ua**.

Начальник управління

Ірина КОНОВАЛЕНКО

Безпека бджіл при застосуванні пестицидів

(Пам'ятка для бджолярів та юридичних і фізичних осіб, які застосовують засоби захисту рослин)

Останнім часом почастишали випадки масових отруєнь бджіл, внаслідок застосування пестицидів в народному господарстві без дотримання правил і санітарних вимог чинного законодавства.

В період інтенсивного використання інсектицидів на посівах медоносних рослин виникає загроза отруєння бджіл пестицидами, або хімічний токсикоз, що є результатом грубих порушень правил і санітарних вимог застосування пестицидів як сільгоспвиробниками так і пасічниками, які розміщують пасіки на присадибних ділянках та тих, що прибувають на кочівлю з вуликами. Токсикози бджіл виражаються в ослабленні бджолосімей, зниженні їх продуктивності та масовій загибелі, що надає великих збитків бджолярам.

Законом України «Про бджільництво» передбачено надання пасічникам земельних ділянок в порядку, встановленому Земельним кодексом України та законом України «Про оренду землі». Розміщення пасік на землях лісового фонду здійснюється з урахуванням Вимог Лісового кодексу України. Згідно додатку №5 до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96р. №173 розміри санітарно-захисних зон від сільськогосподарських підприємств до житлової забудови та прирівняних до неї бджільницьких об'єктів становлять 300 м.

Розміщення й облаштування пасік визначено «Інструкцією щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєння бджіл», яка затверджена наказом головного державного інспектора ветеринарної медицини від 30.01.2001 року №9 та зареєстрована в Міністерстві юстиції України від 12.02.2001 року за №131/5322. Територію стаціонарної пасіки огорожують, обсаджують плодовими деревами і кущами. Відведення земельних ділянок для розміщення такої пасіки необхідно погоджувати з органами державного управління з питань ветеринарної медицини і місцевими органами влади При розміщенні пасіки на присадибній ділянці (подвір'ї) огорожа повинна бути заввишки не менше 2,5 м для підвищення рівня льоту бджіл.

Згідно статті 13 Закону України «Про бджільництво» пасіка підлягає реєстрації за місцем проживання фізичної особи або за місцем знаходження юридичної особи, яка займається бджільництвом, у місцевих державних адміністраціях або сільських, селищних, міських радах у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

З метою обліку пасік та здійснення лікувально-профілактичних заходів на кожному пасіку органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики видається ветеринарно-санітарний паспорт.

Відповідно до статті 16 вищезгаданого Закону перевезення (кочівля) пасік до медоносних угідь здійснюється відповідно до ветеринарно-санітарних правил за погодженням з власниками або користувачами земельних ділянок.

Вимоги законодавства України, щодо безпеки медоносних бджіл від отруєнь при використанні засобів захисту рослин в сільському і лісовому господарстві визначаються:

– Законом України «Про бджільництво» від 22.02.2000р. № 1492 –III (зі змінами);

– Державними санітарними правилами ДСП 8.8.1.2.001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» (затверджені Постановою №1 Головного державного санітарного лікаря України від 03серпня 1998 року);

– «Державними санітарними правилами авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України» ДСП 382-96, затвердженими наказом МОЗ України від 18.12.96р. №382.

– Наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини «Про затвердження Інструкції щодо попередження і ліквідації хвороб і отруєнь бджіл» від 30.01.2000р. № 9, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12.02.2001р. за № 131/5322.

– Наказом Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук № 184/82 від 20.09.2000р. «Про затвердження нормативно-правових актів з питань розвитку бджільництва», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23.10.2000 р. за № 736/4957.

Юридичні та фізичні особи, які застосовують засоби захисту рослин зобов'язані:

1. Дотримуватися діючих нормативно-правових актів, що передбачають охорону бджіл від отруєнь (хімічного токсикозу) – ст.30 ЗУ «Про бджільництво»;

2. Завчасно, до початку проведення обприскування, попередити пасічників через засоби масової інформації (радіо, місцева газета, телебачення та інші засоби інформації), про кожне застосування засобів захисту рослин (далі – ЗЗР), а саме:

2.1. Оповіщати не менш чим за дві доби при використанні наземної апаратури, згідно пункту 6.1.7. Державних санітарних правил ДСП 8.8.1.2.001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» ;

2.2. Оповіщати не менш, чим за три доби при використанні авіаційної техніки, згідно пункту 5.2. «Державних санітарних правил авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України» ДСП 382-96;

2.3. Оповіщати не пізніше ніж за три доби при застосуванні засобів захисту рослин на медоносних рослинах, згідно статті 37 ЗУ «Про бджільництво».

3. Згідно ст. 37 ЗУ «Про бджільництво» в повідомленні про застосування ЗЗР сповіщати:

- 1) точну дату обробки;
- 2) територію і культури;

- 3) назву препарату;
- 4) форму і методи застосування;
- 5) ступінь токсичності і строки ізоляції бджіл.

4. При застосуванні хімічного обприскування на медоносних рослинах попередити пасічників, пасіки яких знаходяться на відстані до десяти кілометрів від оброблюваних площ (ст. 37 ЗУ «Про бджільництво»).

5. При авіаційному методі застосування пестицидів і агрохімікатів в повідомленні сповістити про необхідність вивозу пасік до іншого міста медозбору, на відстань більше 5 км від міста проведення авіаційних обробок на період до 5 діб.

Не застосовувати авіаційні обробки пестицидами усіх груп токсичності з метою боротьби з шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур та інших угідь, що розташовані ближче 5 км від місць постійного перебування медоносних пасік. («Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України» ДСП 382-96.)

6. Не застосовувати засоби захисту рослин, стимулятори їх росту, мінеральні добрива, інші препарати, що можуть призвести до фізичного знищення бджіл під час медозбору (ст.30 ЗУ «Про бджільництво»).

7. Застосовувати у сільському та лісовому господарстві, на присадибних ділянках тільки ті пестициди і агрохімікати, що пройшли державну реєстрацію і включені в Перелік препаратів, дозволених до авіаційного та наземного застосування в Україні, роздрібного продажу населенню (Перелік пестицидів і агрохімікатів і щорічні доповнення до нього видається Департаментом екологічної безпеки Міністерства екології та природних ресурсів України відповідно до ст.7 ЗУ «Про пестициди і агрохімікати» № 86/95 від 02.03.1995 р.).

8. Не допускати обробку квітучих медоносів і пилконосів під час масового льоту бджіл, безпосереднього контакту покрову бджіл з робочим розчином інсектицидів.

9. Використовувати не токсичні або слаботоксичні для медоносної бджоли інсектициди, такі як Моспілан ВП, Біская 240 ОД, м.д., Маврік, ЕВ., Каліпсо 480SC, Омайт 570,в.е., Кораген 20, КС та інші.

10.Суворо дотримуватися регламентів застосування в навколишньому середовищі токсичних для бджіл речовин. При використанні високотоксичних для бджіл піретроїдних інсектицидів паралельно застосовувати репеленти, що забезпечать збереження життя робочих бджіл на період токсичної дії інсектициду.

11. Обмежувати застосування мікрокапсульованих препаративних форм (мк.с.- мікрокапсульована суспензія, мк.е. – мікрокапсульована емульсія), бо бувають випадки, коли бджоли збирають капсули і відносять їх до вуликів, де препарат, поступово виділяючи діючу речовину, отруєє всю бджолину сім'ю.

12. Всі роботи з пестицидами і агрохімікатами проводити в ранкові (до 10) і вечірні (18-22) години при мінімальних висхідних повітряних потоках. Як виняток, допускається проведення обробок у денні години у похмурі і прохолодні дні з температурою навколишнього повітря нижче +10 градусів.

(6.1.5. Державні санітарні правила ДСП 8.8.1.2.001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві»).

13. У випадку застосування пестицидів в умовах закритого ґрунту обробки проводити увечері після закінчення льоту бджіл.

14. Проводити обприскування наземним методом при швидкості вітру до 3 м/с (дрібно крапельне) і 4 м/с (крупно крапельне), при цьому не порушувати зону санітарного розриву від населених пунктів, тваринницьких комплексів, місць проведення ручних робіт по догляду за сільгоспкультурами, водойм і місць відпочинку при вентиляторному обприскуванні 500 м, при штанговому і гербігації дощуванням - 300 м. При застосуванні аерозольних генераторів санітарно-захисні зони повинні відповідати вимогам, зазначеним в інструкції для даного виду апаратури; обробка посівів у цих зонах допускається при напрямку вітру від населених пунктів і інших об'єктів, що підлягають санітарному захисту. (6.3.1., 6.3.4. Державні санітарні правила ДСП 8.8.1.2.001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів»).

15. Проводити обприскування авіаційним методом в ранкові та вечірні години дня, при швидкості руху повітря, що не перевищує – 3м/с (дрібне-крапельне обприскування) і 4м/с (крупно-крапельне обприскування), температурі повітря не вище +22 градуса, робоча висота над об'єктом обробки повинна бути не менше 3 метрів. При цьому не порушувати зону санітарного розриву:

- 5 км від місця постійного перебування медоносних пасік;
- 2 км від рибогосподарських водоймищ, відкритих джерел водопостачання, місць випасу свійських тварин, об'єктів природно-заповідного фонду (заповідників, національних парків, ботанічних та зоологічних заказників і т.п.);

- 1 км від населених пунктів, тваринницьких ферм і птахоферм, посівів сільськогосподарських культур, що використовуються у їжу без термічної обробки (цибуля на перо, сільдерей, кріп, огірки, помідори, полуниця, малина та інші), а також садів, виноградників та місць проведення інших сільськогосподарських робіт. («Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України» ДСП 382-96.).

16. Всі проведенні хімічні обробки фіксувати в журналі обліку застосування пестицидів на посівах, у садах, теплицях і інших об'єктах господарства. Журнал заповнюється і ведеться агрономом, бригадиром або іншою особою, яка призначена наказом керівника господарства за відповідальність безпечного застосування хімічних засобів захисту рослин. (Додаток 11 до Державних санітарних правил ДСП 8.8.1.2.001-98).

17. Допускати до роботи з пестицидами і агрохімікатами осіб, які не мають протипоказань по стану здоров'я і пройшли медичний огляд на право здійснення робіт з пестицидами і агрохімікатами у відповідності з 4 «Положенням про медичний огляд працівників певних категорій», пройшли спеціальне навчання та мають допуск (посвідчення) на право роботи із зазначеними пестицидами і агрохімікатами, відповідно до статті 11 ЗУ «Про пестициди і агрохімікати» № 86/95-Вр від 02.03.1995 р. Всі працівники, при

виконанні робіт з пестицидами і агрохімікатами, повинні мати при собі медичну книжку, допуск (посвідчення) і наряд на виконання певних робіт з пестицидами і агрохімікатами. (Додаток 1, Додаток 2 до Державних санітарних правил ДСП 8.8.1.2.001-98).

18. Виконувати основні вимоги щодо захисту рослин відповідно до ст.4 ЗУ «Про захист рослин» №180XIV від 14.10.1998 р., а саме:

- суворе додержання регламентів зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин;

- збереження корисної флори і фауни;

- недопущення пошкодження рослин, погіршення їх стану та забруднення продукції рослинного походження і довкілля засобами захисту рослин.

- додержання технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту;

- екологічне та економічне обґрунтування доцільності захисту рослин від шкідливих організмів;

В деяких випадках отруєння бджіл відбувається і при дотриманні правил обробітку, наприклад:

- оброблювана не квітуча культура знаходиться поруч з квітучими медоносами;

- знесення пестицидів з обробленої площі на сусідні медоносні угіддя;

- нерідко отруєння бджіл настає при споживанні рос із листя або міжвузлів.

Правильний вибір пестициду, виконання всіх технічних та санітарних норм мають виняткове значення для попередження отруєння бджіл.

Після закінчення строку детоксикації рослин відкривають льотки у 1-2 сім'ях: якщо протягом 2-3 годин льоту ознаки отруєння у бджіл не проявляються, відкривають льотки у всіх сім'ях. Вивезення пасік на період обробок до іншого місця медозбору відбувається на період 5 діб і більше.

Відповідно до статті 38 Закону України «Про бджільництво» порушення законодавства в галузі бджільництва тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України. Відповідальність несуть особи винні у непопередженні (приховуванні) або наданні неправдивої інформації про виникнення загрози бджолам при застосуванні (ЗЗР), а також у порушенні технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення, що призвело до погіршення умов у ареалах розселення бджіл.

Бджоляру з метою охорони медоносних бджіл від хімічного токсикозу необхідно:

1. Виконувати вимоги законодавства України з питань бджільництва відповідно до Наказу Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук 20.09.2000р. №184/82.

2. Зареєструвати пасіку за місцем проживання або за місцезнаходженням у місцевих державних адміністраціях або сільських, селищних, міських радах та

в Михайлівському районному управлінні Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області (*смт Михайлівка, вул. Артезіанська, 8 телефон для довідок 2-05-98*) у порядку відповідно до Наказу Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук 20.09.2000р. №184/82.

3. Розміщувати пасіки на земельних ділянках, які належать їм на правах власності або користування, відповідно ст.15 Закону України «Про бджільництво».

4. При зміні назви чи адреси пасіки проінформувати про це Михайлівське районне управління Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області протягом 10 днів. (Наказ Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук 20.09.2000р. №184/82).

5. При розміщенні пасік на земельних ділянках інших власників або перевезенні пасік за згодою інших власників або користувачів, поставити пасіку на облік у сільській раді, на територію якої прибув на кочівлю, або на території якої розмістив пасіку.

6. При отриманні повідомлення про проведення хімічних обробок сільськогосподарських угідь або присадибних ділянок на території сільської ради, де розміщена пасіка або в суміжних господарствах, ізолювати бджіл у вуликах або вивезти пасіку в безпечне місце на термін, передбачений обмеженнями при застосуванні конкретних пестицидів.

7. У випадку авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів вивезти пасіку до іншого місця медозбору на відстань понад 5 км від місць проведення авіаційних обробок на період до 5 діб, а при проведенні наземних обробітків на відстань 3-5 км від місць проведення наземного обприскування.